Adroddiad i'r:	**Pwyllgor Craffu Partneriaethau**
Dyddiad y cyfarfod:	**11 Chwefror 2021**
Aelod Arweiniol / Swyddog	**Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau / Aelod Arweiniol Priffyrdd, Effaith Amgylcheddol, Gwastraff a Theithio Cynaliadwy / Pennaeth Priffyrdd, Cyfleusterau a Gwasanaethau Amgylcheddol**
Awdur yr Adroddiad:	**Pennaeth Priffyrdd, Cyfleusterau a Gwasanaethau Amgylcheddol**
Teitl	**Polisïau Cynnal a Chadw Ymylon Ffyrdd a Gwrychoedd a Gwasgaru Plaladdwyr**

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'r adroddiad hwn ynglŷn â pholisi'r cyngor o ran cynnal a chadw ymylon ffyrdd/gwrychoedd a gwasgaru plaladdwyr.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Gofynnwyd am yr adroddiad hwn gan aelodau o'r Pwyllgor Craffu Partneriaethau yn ei gyfarfod ar 13 Chwefror 2020. Fel rhan o'r drafodaeth honno, amlygodd swyddogion bolisi'r Cyngor ar dorri ymylon ffyrdd, a ddiwygiwyd er mwyn cyflawni manteision bioamrywiaeth. Gofynnodd aelodau am drafodaeth/adolygiad pellach cyn y flwyddyn ariannol newydd.

2.2. Hefyd, gwnaethpwyd cais ar wahân tua'r un pryd i'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu am drafodaeth yn y pwyllgor Craffu ynglŷn â defnyddio plaladdwyr mewn ardaloedd cyhoeddus.

2.3. Yr adroddiad hwn yw'r ymateb i'r ceisiadau a amlygwyd yn 2.1 a 2.2 uchod. Mae'r adroddiad hwn, ac atodiadau cysylltiedig, yn cael eu cyflwyno er mwyn galluogi Aelodau i drafod y polisi a'r drefn gyfredol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor yn archwilio'r polisi presennol a gwneud sylwadau ac argymhellion fel y tybir sy'n briodol.

4. Manylion yr Adroddiad

Polisi Cyngor Sir Ddinbych ar gynnal a chadw ymylon priffyrdd

4.1. Mae Atodiad I yn nodi polisi'r Cyngor ar gynnal a chadw ymylon priffyrdd. Gellir gweld y polisi ar wefan y Cyngor hefyd: https://www.denbighshire.gov.uk/cy/parcio-ffyrdd-a-theithio/torri-glaswellt.aspx
Y brif egwyddor sy'n sylfaen i'r polisi yw bod yn rhaid i ymylon ffyrdd gael eu rheoli i sicrhau diogelwch holl ddefnyddwyr ffyrdd. Fodd bynnag, cydnabyddir mwy a mwy bod ymylon ffyrdd yn gynefinoedd pwysig ar gyfer bioamrywiaeth – er lles rhywogaethau fel gwenyn a phryfaid peillio eraill, fel cartref i flodau a bywyd gwyllt arall sy'n prysur ddiflannu o gefn gwlad ac fel coridorau bywyd gwyllt hanfodol sy'n cysylltu cynefinoedd. Nod polisi'r Cyngor felly yw mynd i'r afael â'r canlyniadau dymunol hyn mewn modd realistig ac economaidd.

4.2. Mae mwy o wybodaeth a chanllawiau ynghylch cynnal a chadw ymylon priffyrdd yn y ddogfen Plantlife, fel Atodiad III neu gellir ei lawrlwytho yma https://www.plantlife.org.uk/uk/ourwork/publications/roadverge-management-guide
Mae Llywodraeth Cymru, Priffyrdd Lloegr a Chludiant yr Alban oll wedi cefnogi a mabwysiadu'r dull hwn.

Nodyn briffio Cyngor Sir Ddinbych ar chwistrellu chwyn, gan gynnwys defnyddio plaladdwyr

4.3. Mae Atodiad II yn nodi'r sefyllfa'r Cyngor o ran defnyddio plaladdwyr er mwyn rheoli chwyn. Mae'r nodyn briffio ei hun yn cynnwys Atodiad A sef Nodyn Gwybodaeth gan Lywodraeth Cymru ar ddefnyddio cynnyrch sy'n cynnwys Glyphosad. Gofynnodd Pennaeth Priffyrdd, Cyfleusterau a Gwasanaeth

Amgylcheddol Cyngor Sir Ddinbych am y nodyn gwybodaeth hwn gan Lywodraeth Cymru oherwydd pryderon a godwyd gan rai trigolion ynglŷn â defnyddio Glyphosad.
Y rheswm dros ofyn am y nodyn gwybodaeth oedd er mwyn darparu sicrwydd bod sefyllfa'r Cyngor yn gydnaws â sefyllfa Llywodraeth Cymru.

4.4. O ran defnyddio plaladdwyr (glyphosad), mae polisi presennol Llywodraeth Cymru fel y'i gwelir yn Atodiad IV, a gyflwynwyd i Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru gan Lywodraeth Cymru ym mis Awst 2018.

4.5. Ar gyfer chwyn niweidiol (dan Ddeddf Chwyn 1959) e.e. llysiau'r gingroen a rhywogaethau goresgynnol e.e. Efwr Enfawr gweler https://llyw.cymru/chwyn-a-rhywogaethau-estron-goresgynnol

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Ni cheisir penderfyniad yn y papur hwn. Fodd bynnag, mae polisi'r Cyngor ar gyfer cynnal a chadw ymylon priffyrdd yn cefnogi'r flaenoriaeth gorfforaethol sef "sicrhau bod yr amgylchedd yn ddeniadol ac yn cael ei amddiffyn, ond ei fod hefyd yn cefnogi lles cymunedol a ffyniant economaidd".
Un o'r uchelgeisiau penodol yn y flaenoriaeth honno yw "cynyddu safon bioamrywiaeth cynefinoedd pwysig a rhywogaethau ar draws y sir".

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Mae'r papur hwn er gwybodaeth yn unig ac nid yw'n cynnwys unrhyw gynnig i newid a fyddai'n arwain at unrhyw gostau neu'n effeithio ar wasanaethau eraill.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1. Yn gyffredinol, mae Asesiad o Effaith ar Les yn ofynnol ar gyfer penderfyniadau neu gynigion i newid. Nid yw'r papur hwn yn gofyn am benderfyniad ac nid yw'n cynnwys unrhyw gynnig i newid.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Fel yr amlygwyd yn 2.1 a 2.2, roedd polisi'r Cyngor ar gyfer torri ymylon ffyrdd a chwistrellu chwyn yn destun trafodaeth gan y Pwyllgor Craffu Partneriaethau ar 13 Chwefror 2020.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Ni cheir goblygiadau ariannol uniongyrchol yn sgil yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Mae polisi'r Cyngor ar gyfer torri ymylon ffyrdd yn cyflwyno risgiau, ond dim ond os nad yw'n cael ei ddefnyddio'n briodol. Mae'r prif risg yn ymwneud â diogelwch defnyddwyr ffyrdd ond caiff hyn ei gydnabod yn glir ac mae'r polisi yn mynd i'r afael â hynny. Mae unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig â defnyddio plaladdwyr eto yn ymwneud â'u camddefnyddio ac mae'r nodyn briffio a'r contract hefyd yn mynd i'r afael â hynny, a chaiff ei fonitro'n weithredol trwy'r broses rheoli contractau.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1. Ni cheisir penderfyniad yn y papur hwn. Fodd bynnag nodir pwerau Craffu i archwilio'r mater ac i adolygu a datblygu polisïau yn Adrannau 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000 ac fe'u hamlinellir yn Adrannau 7.2 a 7.4 o Gyfansoddiad y Cyngor.